

5. SINIF • FEN BİLİMLERİ • GÖKYÜZÜNDEKİ KOMŞUMUZ: AY • CEVAP ANAHTARI

ÇALIŞMA KÂĞIDI - 3

A. AY'IN GENEL ÖZELLİKLERİ VE HAREKETLERİ

Doğru / Yanlış

1. D	2. Y	3. D	4. Y	5. D
6. Y	7. D	8. Y	9. D	10. Y
- 1) Ay, Dünya etrafında belirli bir yörüngede dolanan tek doğal uydumuzdur.
 - 2) Ay ışık kaynağı değildir, Güneş'ten aldığı ışığı yansıtır.
 - 3) İnce atmosfer nedeniyle gök taşları yüzeye çarparak kraterleri oluşturur.
 - 4) Ay'ın atmosferi yok denecek kadar ince olduğu için hava olayları görülmez.
 - 5) Ay hem dönme hem de dolanma hareketlerini saat yönünün tersine yapar.
 - 6) Koyu renkli bölgeler düzlükler, açık renkli bölgeler engebeli dağlık alanlardır.
 - 7) Süreler eşit olduğu için Dünya'dan bakıldığında Ay'ın hep aynı yüzü görünür.
 - 8) Ay'da rüzgâr ve atmosferik hava olayları olmadığı için ayak izleri bozulmadan kalır.
 - 9) Gündüz sıcaklığı 125 °C'ye ulaşırken gece -174 °C'ye kadar düşer.
 - 10) Ay, Dünya ve Güneş gibi küreye benzer bir şekle sahiptir.

B. AY'IN ÖZELLİKLERİ CÜMLE TAMAMLAMA

Boşluk Doldurma

1. uydusudur	2. yansıtır	3. küreye	4. krater	5. atmosferi
6. toz	7. dönme	8. dolanma	9. güneş	10. eşit
- 1) Ay, Dünya'nın çevresinde dolanan doğal gök cisimidir.
 - 2) Ay yüzeyi Güneş ışığını yansıtarak geceleri parlak görünür.
 - 3) Gök cisimlerinin genel geometrik yapısı küreseldir.
 - 4) İnce atmosfer yüzünden gök taşları engellenemez ve krater oluşturur.
 - 5) Rüzgâr ve yağış atmosfer yetersizliği nedeniyle gerçekleşmez.
 - 6) Sıcaklık değişimi fiziksel parçalanmayı hızlandırır.
 - 7) Cisimlerin kendi etrafındaki hareketi dönme olarak adlandırılır.
 - 8) Bir cismin başka bir cisim etrafındaki turu dolanmadır.
 - 9) Ay, Dünya sistemiyle beraber Güneş çevresinde de dolanır.
 - 10) Süre eşitliği tek yüzün görülmesinin temel sebebidir.

C. AY KAVRAMLARI EŞLEŞTİRME

1. G	2. A	3. C	4. I	5. H
6. F	7. J	8. E	9. D	10. B
- 1) Meteor çarpmaları sonucu oluşan çukurlardır.
 - 2) Ay, Dünya'nın tek doğal uydusudur.
 - 3) Yüzeydeki düzlükler karanlık/koyu görünür.
 - 4) Engebeli alanlar Güneş ışığını daha fazla yansıtır.
 - 5) Kendi etrafındaki hareketidir.
 - 6) Dünya etrafındaki yörünge hareketidir.
 - 7) Gece ile gündüzü ayıran çizgi terminatördür.
 - 8) Hava olayları olmadığı için izler korunur.
 - 9) Gece-gündüz arasındaki yüksek ısı farkıdır.
 - 10) Yakın yörünge konumunda oluşan görünumdür.

D. AY'IN ÖZELLİKLERİNİ İŞARETLEME VE SINIFLANDIRMA

Tablo, bölümdeki karşılaştırma ölçütlerine göre doldurulur.

Tablo cevapları

- 1) Güneş'ten aldığı ışığı yansıtması → FİZİKSEL ÖZELLİK · Işık yansıtma ve küresel yapı fiziksel özelliktir.
- 2) Gök taşlarının çarpmasıyla kraterlerin oluşması → YÜZEY YAPISI · Kraterler yüzey şeklidir.
- 3) Kendi etrafında saat yönünün tersine dönmesi → HAREKET ÖZELLİĞİ · Kendi eksen etrafındaki dönüştür.
- 4) Dünya etrafındaki turunu saat yönünün tersine tamamlaması → HAREKET ÖZELLİĞİ · Dünya etrafındaki dolanma hareketidir.
- 5) Gündüz çok sıcak, gece çok soğuk olması → FİZİKSEL ÖZELLİK · Sıcaklık değerleri atmosferik/fiziksel koşuldur.
- 6) Yüzeyinin büyük bir kısmının tozla kaplı olması → YÜZEY YAPISI · Toz, taş ve kaya yüzeydeki maddelerdir.
- 7) Dünya'dan bakıldığında daima aynı yüzünün görünmesi → HAREKET ÖZELLİĞİ · Dönme ve dolanma sürelerinin eşitliğinin sonucudur.
- 8) Koyu renkli düzlükler ve açık renkli engebelerin bulunması → YÜZEY YAPISI · Düzlük ve dağlar yüzey şekilleridir.
- 9) Dünya'ya olan uzaklığının yaklaşık 384.400 km olması → FİZİKSEL ÖZELLİK · Dünya ile olan mesafe fiziksel konum/uzaklık ölçüsüdür.
- 10) Rüzgâr ve yağış gibi hava olaylarının görülmemesi → FİZİKSEL ÖZELLİK · Atmosferin olmaması fiziksel bir özelliktir.

E. AY YÜZEYİ VE ATMOSFER DENEY DÜZENEGİ ANALİZİ**Doğru / Yanlış**

1. D	2. D	3. Y	4. D	5. D
6. Y	7. D	8. Y	9. Y	10. Y

Boşluk Doldurma

11. atmosfer	12. krater	13. toz	14. küreye	15. rüzgâr

- 1) İnce tabaka atmosferik engeli ve sürtünmeyi simgeler.
- 2) L kabının üzeri açık olduğu için ortamlarda engel veya atmosfer simülasyonu yoktur.
- 3) Bilyeler aynı h yüksekliğinden serbest bırakılmıştır.
- 4) Atmosfersiz ortama düşen meteorlar kraterleri meydana getirir.
- 5) Atmosfer tabakası meteorların hızını keser ve yanmasını sağlar.
- 11) Atmosfersiz ortam doğrudan temas demektir.
- 12) Çarpan cisimlerin oluşturduğu çukurlar kraterdir.
- 13) Şiddetli çarpışmalar yüzeydeki taşları unufak eder.
- 14) Gök cisimleri küresel yapıdadır.
- 15) Hava olayları yokluğu izleri korur.
- 4 açık uçlu madde (16, 17, 18, 19) — öğrenci cevabı ölçütlere göre değerlendirilir.
- 6) Ay'ın atmosferi yok denecek kadar ince olduğu için L kabına benzer.
- 7) Engel olmadığı için bilye tam enerjiyle kuma çarpar ve derin çukur oluşturur.
- 8) Kraterler doğal gök taşlarının çarpmaları sonucu oluşur.
- 9) İnce atmosfer hava olaylarının gerçekleşmesini engeller.
- 10) Deney krater oluşumu ve atmosfer ilişkisini incelemek içindir.
- 16) L kabındaki bilye hiçbir engelle karşılaşmadan kuma çarptığı için daha derin çukur oluşturur; K kabındaki tabaka bilyenin hızını keser.
- 17) K kabındaki tabaka Dünya'nın koruyucu atmosferini, L kabının açık olması ise Ay'ın yok denecek kadar ince olan atmosferini temsil eder.
- 18) Ay'ın atmosferi çok ince olduğu için uzaydan gelen gök taşları sürtünmeyle yanmadan doğrudan yüzeye ulaşır ve L kabındaki gibi derin kraterler oluşturur.
- 19) L kabında olduğu gibi Ay'ın da atmosferi yok denecek kadar ince olduğu için rüzgâr ve yağmur gibi hava olayları gerçekleşmez, bu nedenle izler bozulmadan kalır.